

Lokale veje til organiserede klimahandlinger: 98 ungeklimaråd

Lokale svar på globale kriser – om byer og kommuners arbejde med grøn omstilling

Danmark står over for en dobbelt udfordring: klimakrisen og behovet for at engagere unge i demokratiet. For at imødekomme disse udfordringer foreslår artiklen etableringen af en landsdækkende, lokalt forankret grøn ungdomsbevægelse organiseret gennem 98 kommunale ungeklimaråd. Bevægelsen skal mobilisere unge på tværs af geografi, baggrund og interesser og give dem konkrete platforme, hvor deres stemmer faktisk har betydning. For at opbygge langsigtet forandring kræves stabile strukturer og

deltagelsesformer, der passer til unges livsvilkår, og at engagement føles relevant, fællesskabsbåret og tilgængeligt. Danmark kan via den landsdækkende lokale forankring i alle ungerådene blive et foregangsland i grøn ungemobilisering. Det kræver en fælles fortælling, hvor fokus i mindre grad er på mismod og i højere grad på handlende fællesskaber. En succesfuld bevægelse skal være inkluderende, lokalt funderet og nationalt forbundet – og bygge på tillid og nytænkning.

**MATHIAS FINDALEN
BICKERSTETH**

Programansvarlig,
Tuborgfondet,
mfb@tuborgfondet.dk

Der eksisterer i dag ikke en landsdækkende grøn ungeklimatebevægelse, som har potentialet til sammen at oplyse, samle og forandre samfundet på trods af, at klimaforandringerne er den største krise og udfordring vores samfund står overfor. Fortællingen går yderligere på, at det grønne momentum fra det danske klimavalg og folkets klimamarch i 2019 er væk. Men er klimakrisen netop ikke det fælles tredje, der i sidste ende kan organisere tusindvis af unge fra lokalt til nationalt plan?

I mit eget arbejde som programansvarlig for demokrati i Tuborgfondet møder jeg blandt mange ungedrevede organisationer ofte stærke grønne projekter, der vil handle og forandre, men det hører med til billedet, at flere af de ambitiøse projekter udspringer fra København. De har sjældent overskud til at koble organisering med de mindre byer. Det er ikke, fordi de ikke har blik for det, men det er for krævende og udmattende. Jeg tror, at vi skal have lirket den problemstilling op og få skabt bedre sammenhængskraft mellem unge i hele landet. For klimaforandringerne bør ikke være en katalysator for by-og-land-polemik og mindre dialog mellem unge, men tværtimod et samlende vilkår.

Jeg tror, det kan lykkedes, hvis hele landkortet kommer i spil, og vi konkret opretter mangefacetterede ungeklimaråd i alle de danske kommuner, der samarbejder med civilsamfundet, foreningslivet og virksomheder – og dermed genskaber en landsdækkende grøn bevægelse, der vokser frem lokalt. Der ligger nemlig en enorm rolle for vores samfund i at genvinde troen på, at vores ungdom kan drive den grønne forandring frem igen. Vi kommer som samfund ikke længere, end hvad unge skaber og kæmper for, og når det kommer

til den grønne omstilling, er vi dybt afhængige af næste generations handlekraft og mod til at tænke nyt.

Civilsamfundet som katalysator til forandring

Klimakampen har med årene rykket sig andre steder hen – bl.a. ud i civilsamfundet. Som klimajournalist Jørgen Steen Nielsen mfl. har påpeget, bæres fremskridt på klima i det store og hele frem af civilsamfundet modsat beslutningssystemerne, som bruger lang tid på at komme i omdrejninger (bl.a. Nielsen, 2022: 34). Mange studier har ligeledes påpeget, at klimahandling foregår i de sammenhænge, hvor mennesker interagerer med hinanden, bl.a. i de lokale samfund (Capstick o.a., 2022: 342).

Den bevægelse, jeg mener, der er behov for, har både blik for vigtigheden i at forankre sig lokalt og kan samtidig se potentialet i at profilere sig i et landsdækkende samarbejde. Det kræver, at ungdommen og det politiske system forbindes gennem inddragende initiativer, hvor man sammen begynder at leve og forme den forandring, man ønsker at se. En bevægelse, der kan sætte svingninger i gang i samfundet og sammenbinde dele af ungdommen til at handle i fællesskab. Her er det ikke uvæsentlig at nævne, at der stadigvæk i forskningen om ikkevoldelige massebevægelser er opbakning til påstanden om, at der skal 3,5 pct. af befolkningen med i en bevægelse til at forandre (Chenoweth, 2022: 381-382). Eller sociale tippekunstteorier om, at man kan transformere samfundet, hvis man får 17-25 pct. af befolkningen til at forpligte sig til dem (Gausset og Hoff, 2024: 379; Democracy x, 2024 mfl.).

Sociale bevægelser virker til at have det svært i den tid, vi lever i herhjemme, for mobiliseringer bliver sjældent til organiseringer og bliver sjældent til organiseringer og politisk handling. Der har de senere år bl.a. været et stort fokus på, at den politiske tidsalder er ramt af en hyperpolitik. Sociale bevægelser kan muligvis mobilisere hurtigt, men har sjældent styrken til at omsætte mobiliseringen til varige, institutionelle forandringer. Det skyldes blandt andet en dalende organisationsgrad, usikre arbejds- og levevilkår og mistillid, som samlet set svækker den kollektive evne til at skabe politiske forandringer (bl.a. Jäger 2024). Det er ikke en tese, jeg er uenig i, men jeg mener også, at den samtidssdiagnose undervurderer civilsamfundet og det lokale handlefællesskabs potentiale til at inspirere til grøn forandring. Der er stadigvæk lang vej, men det er ungdommen, der, på trods af en hyperpolitisk tidsalder, kan drive os derhen.

Sociale bevægelser virker til at have det svært i den tid, vi lever i herhjemme, for mobiliseringer bliver sjældent til organiseringer og politisk handling

Genskabe troen på de unges stemme og handling

Der eksisterer et grundlæggende paradoks. Ved folketingsvalget i 2023 fyldte denne grønne dagsorden markant mindre end ved klimavalget i 2019, og ved EP-valget i 2024 blev klima forbigået til fordel for sikkerhed og forsvar. I en undersøgelse fra 2024 ser danske unge i mindre grad end deres europæiske jævnaldrende klima- og miljøforandringer som en trussel mod fremtiden (Brun og Lieberkind, 2024). Men omvendt er der også noget, der tyder på, at klimaforandringer er en problemstilling, der stadigvæk er tæt forbundet til ungdommen. I en undersøgelse vi lavede i Tuborgfondet i 2024 svarede 27 pct. af 1.500 unge mellem 16 og 30 år, at klima og miljø var det, der bekymrede dem mest (Tuborgfondet, 2024). En ny undersøgelse fra analyseinstituttet EVA viser ligeledes, at mange elever på ungdomsuddannelserne har negative følelser forbundet med klimaforandringerne (EVA, 2025).

Hvis vi skal lykkes med at skabe et bæredygtigt og grønt samfund, har vi brug for ungdomsbevægelser, der både kan samle og skabe alliancer, motivere og inspirere til fælles handling og håb. Bevægelser som ikke taler ned til hinanden, men som taler fælles handling op, og som kan gøre det i lokale handlefællesskaber, der kan inspirere hinanden. For at skabe bæredygtige og handlende fællesskaber er det både afgørende, at det involverer forskellige unge, og at de oplever at blive taget seriøst.

Hvis vi skal lykkes med at skabe et bæredygtigt og grønt samfund, har vi brug for ungdomsbevægelser, der både kan samle og skabe alliancer, motivere og inspirere til fælles handling og håb

DUF's demokratianalyser bekræfter hvert år, at unges demokratiske selvtilid er dalende, og at mange unge har mistet troen på, at politisk engagement fører til reel politisk forandring (DUF, 2024). Flere unge kan derfor ikke se meningen i at engagere sig politisk. Det påvirker også klimakampen. Den førnævnte undersøgelse fra EVA viser ligeledes, at det kun er 31 pct. af eleverne på ungdomsuddannelser, der føler sig handlekraftige, og 13 pct., der føler sig optimistiske, hvad angår klimaforandringerne (EVA, 2025).

Flere unge nævner i samtaler, vi har med dem, at de ofte oplever, at klimadagsordenen foregår i et rum med relativt få unge. Ved den seneste formulering af Den Grønne Trepert manglede også de unges stemmer. Det er en stor udfordring, at de unges perspektiv mangler i lokale beslutninger om klima, natur og biodiversitet. Beslutninger som netop i høj grad vedrører unges hverdag og fremtid. Der blev i 2019 oprettet det første nationale ungeklimaråd, men det er uklart, om det reelt har skabt nytænkning eller mere ungeinvolvering.

Dertil er der også de personlige omkostninger, der er forbundet med aktiv deltagelse. Mange unge, vi taler med i Tuborgfondet, fortæller, at det er tidskrævende og hårdt arbejde at være en del af en bevægelse, og at det er svært at del-

tage kontinuerligt over flere år i en periode i livet, hvor man også skal tænke på uddannelse, karriere og andet ungdomsliv. Det er vores fornemmeste opgave at anerkende det, men samtidig også understøtte bæredygtige strukturer, så bevægelser og engagerede unge ikke mister momentum. Derfor skal samfundets magtinfrastruktur bidrage mere: politikere, kommuner, civilsamfundet og bidragsydere som fonde til at bistå, hjælpe, lytte og medfinansiere. Vi har brug for en infrastruktur, der anerkender ungdommen i denne afgørende tid, vi lever i. Den anerkendelse vil også afføde en stærkere tiltro blandt unge til demokratiet, som med tiden vil kunne aflæses i et stærkere og bredere grønt ungeengagement.

Lokale veje til organiserede klimahandlinger

En ungedrevet klimabevægelse skal ikke kun forankres fra storbyerne eller fra ét centrum, men iværksættes fra mange steder på lokalt plan. Helt konkret med hjælp fra kommunerne i samarbejde med det lokale foreningsliv. Det lokale demokrati har over det sidste årti lykkedes med stærke fællesskaber omkring både den grønne dagsorden og biodiversitetsdagsordenen – fra ”Vild med vilje” til fødevarefællesskaber, den nationale klimahandledag og grønne nabofællesskaber. Initiativer som disse skaber forbindelser mellem de større byer og landdistrikterne, men de har stadigvæk svært ved at nå ud til de unge.

Det blik er vi opmærksomme på i Tuborgfondet i de projekter, vi støtter – bl.a. GRO SELV, som er en del af CONCITO's program *klimaambassaden*, hvor unge gennem grønne workshops og sociale arrangementer forsøger at motivere til en tilværelse, der er bæredygtig i storbyerne men også i de mindre byer. Det har været en fin succes, men indsatsen har også haft sine begrænsninger – måske fordi der manglede en reel forankring ind i de politiske og kommunale rum. Vi har derfor også netop støttet en indsats, der vil skabe kommunale ungeklimapaneller ved bl.a. at rekruttere med hjælp fra det traditionsrige foreningsliv i ca. 30 kommuner. Den indsats opretter ligeledes et erfaringsforum, hvor man tilpasser erfaringerne og skaber årlige netværksmøder og ungefolkemøder. Projekter som det her skaber et bindeled mellem ungegrupper fra forskellige dele af landet og anerkender ligeledes det, som demokratiforskningen ofte viser: at når vi formår at gøre en sag til en fælles aktivitet, så er der større chance for forandring.

Derfor skal vi også kontinuerligt fortsætte med at spørge os selv om, hvordan vi skaber de bedste rammer og strukturer for, at flere unge på tværs af sociale og kulturelle klasser bliver mobiliseret og organiseret i fællesskab til engagement og handling i klimaets navn

Ungemobilisering - og organisering bør systemisk ske gennem at opbygge og styrke de danske kommuners ungeråd, så de bliver attraktive for unge at tage del i. Dvs. ungeråd med masser af handling fremfor lange møder og massevis af dokumenter. En ny undersøgelse foretaget af Norstat for Gate 21, Tænketaanken Mandag Morgen og Klimalliancerne i Region Hovedstaden og Region Sjælland, viser at mere end halvdelen af de adspurgte påpegede, at de ønsker endnu mere klimahandling fra kommunerne (Gate21, 2025).

Vi kan ikke nøjes med ét nationalt ungeklimaråd og enkelte kommunale råd. Vi har brug for 98 ungeklimaråd i alle 98 kommuner. Hvert klimaråd bør have tilknyttet en inspirator, der kan organisere og mobilisere, og som har demokratiske innovative metoder langt inde under neglene. Disse 98 inspiratorer findes umiddelbart ikke i dag, så de skal rekrutteres og uddannes.

Klimarådene kan som tidligere beskrevet rekruttere fra forskellige – eller lave alliancer med – lokale foreninger med unge, der har en smule erfaring med at engagere sig i fællesskaber. Det kan være idrætsklubber, spejdere, kulturhuse og iværksættere, gadeplansmedarbejdere.

Lykkedes det at rekruttere fra disse fællesskaber, vil bevægelsen ramme langt bredere, end hvad grønne ungeorganisationer gør i dag. Sammen skal de 98 unge klimaråd lave events og udvikle attraktive aktiviteter, der engagerer flere unge omkring en grønnere fremtid. Her handler det om at alle møder op til det fælles bedste: Kom, som du er – der er også en opgave til dig. En slags breddeidræt for klimaet. Organiseringen vil tage tid nogle steder, mens det vil gå hurtigere andre steder, hvor infrastrukturen er god. Målet er, at deltagelse i det unge klimaråd går fra at være et engagement, de kun absolut mest engagerede vil og kan deltage i, til at det bliver tilgængeligt og attraktivt at være en del af et initiativ, som med tiden bliver selvorganiseret i tilstrækkelig grad. Igennem klimarådene vil man både møde unge fra andre områder i kommunen, men også fra andre kommuner. Klimarådene bør også udvikle tydeligere strategiske lokale kampagner, der involverer målrettede rollemodels fortællinger, der motiverer til handlelyst og fremtidsro. Dertil bør de unge i de 98 råd blive uddannet i demokratiske innovative metoder. Det kræver, at vi finder de rette værktøjer til at arbejde med fx unge borgersamlinger, der kan bidrage til, at unge reelt opfatter deres deltagelse som en vej mod demokratisk handling og forandring. Lykkes det, kan det også skabe grobund for kontinuerlig demokratisk resiliens over tid.

Derfor bør kommunerne styrke klimarådenes samarbejde med andre kommuner og tænke i tværorienterede indsatser, der forhåbentlig kan sætte en sneboldeffekt i gang i hele landet. Udvalgte ansatte i kommunerne skal uddannes til at bygge bro mellem de unge og det politiske niveau samt at skabe ungeinkluderende processer i de respektive kommuner. Bliver der oprettet 98 ungeklimaråd kan det engagere flere tusinde unge i den grønne dagsorden og starte en ungestyret og forsamlingsbaseret bevægelse. En af de store opgaver vil være både at skabe en række fælles mål for de 98 ungeråd, og samtidig an-

erkende, at der lokalt kan eksistere en vilje og lyst til at gøre det på sin måde og arbejde med sine egne mikromål. Dette er dog ikke en uvant situation i vellykkede sociale bevægelser. Det er her afgørende, at bevægelsens lokale forankring ikke rammes af kommunernes bureaukrati, men at den frisættes til at muliggøre konstitueringen af nye virkeligheder. En løsning på det kunne være at starte bevægelsen med arbejdsgrupper ude i kommunerne, som har repræsentanter fra alle afgørende parter: kommunen, ungeorganisationer, foreningslivet og lokale virksomheder. De 98 unge klimaråd kan finansieres i et samarbejde mellem alle kommunerne, staten og en større alliancen af fonde. Det vil i princippet dermed også skabe strukturerne og rammerne for en "Den Grønne Treparts ungebevægelse".

Et nyt foregangsland på grøn ungemobilisering

Historien har vist os adskillige gange, at sociale bevægelser, der udfordrer magtelite, kan blive en del af magten. Når en langt bredere mobilisering og organisering af unge sker omkring den grønne dagsorden, så vil det både medføre tillid og selvtillid, fordi bevægelsen kan spejle sig stærkere i hinanden og i samfundet. Dvs. at unge i hver kommune forstår og oplever, at det at blive en del af ungeklimarådet lokalt og på tværs betyder, at du bliver en del af det lokale demokrati med en aktiv og respekteret stemme. Måske kan man sige det samme om den grønne bevægelse, som Bruno Latour og Nikolaj Schultz (2022: 98) påpeger om den økologiske klasse; at den bliver mere spiselig og attraktiv, når den bliver mere selvbevidst og stolt.

Det store spørgsmål bliver så afslutningsvis, hvad det er for en forandring, en bred grøn ungdomsbevægelse vil skabe, og hvordan man lykkes med at skabe en fælles fortælling. Det positive ved mange af de grønne projekter, vi støtter i Tubogfondet, er, at de fokuserer mere på, hvad vi kan gøre i handlende fællesskaber, end hvad vi skal stoppe med at gøre. Det forandrende potentiale findes i samarbejdet på tværs af landet. Den følelse af, at man skaber noget sammen, der ikke giver følelse af, at man sidder i et ekkokammer – men tværtimod en følelse af, at man også er sammen med andre slags unge om det. Det kan både skabe nye forestillingsevner og forventningshorisonter, hvor en samlende bevægelse af lokale ungedemokratier sikrer, at Danmark også bliver et foregangsland på grøn ungemobilisering.

Referencer

- Brun, Jens og Jonas Lieberkind (2024), *Politisk og demokratisk dannelse i en krisetid*, Århus Universitetsforlag.
- Capstick, Stuart og Lorraine Whitmarsh (2022), "Individuel handling, social forandring" i Greta Thunberg, red., *Klimabogen*, Politikens Forlag.
- Chenoweth, Erica (2022), "Individuel handling, social forandring" i Greta Thunberg, red., *Klimabogen*, Politikens Forlag.
- Democracy x (2024), "På vej mod sociale tippepunkter i danskernes madvaner: Sociale virkemidler, partnerskaber og hverdagsfællesskaber som løftestænger til

- spredning af bæredygtige madvaner blandt danskerne”, oktober, 6716580ec70bd01952174a6d_På vej mod sociale tippepunkter i fødevareomstillingen - Democracy X - Oktober 2024.pdf.
- DUF – Dansk Ungdoms Fællesråd (2024), *Demokratianalysen*, <https://duf.dk/analyse/demokratianalysen>
- EVA – Danmarks Evalueringsinstitut (2025), *Unge perspektiver på klimaforandringer og klimaundervisning*, <https://eva.dk/Media/638738256552314701/Perspektiver%20p%C3%A5%20klimaforandringer%20og%20klimaundervisning%20p%C3%A5%20ungdomsudannelserne.pdf>
- Gate 21 (2025), ”Stor folkelig opbakning til kommunernes klimahandling”, maj, <https://gate21.dk/energi/stor-folkelig-opbakning-til-kommunernes-klimahandling/>
- Gausset, Quentin og Jens Hoff (2024), ”Grønne fællesskaber: Et overset element i den grønne omstilling” i Simon Kjær Hansen, Stine Krøijer og Lars Tønder, red., *Grøn samfundsteori – tanker til en økologisk krisetid*, Hans Reitzel Forlag.
- Jäger, Anton (2024), *Hyperpolitik*, Informations Forlag.
- Latour, Bruno og Nikolaj Schultz (2022), *Notat – om den økologisk klasse*, Hans Reitzel Forlag.
- Steen Nielsen, Jørgen (2022), *Vejen hjem til Jorden*, Informations Forlag.
- Tortzen, Anne og Annika Agger (2023), *Klima, demokrati og samskabelse – kommunen som katalysator for klimaengagement*, Akademisk Forlag.
- Tuborgfondet (2024), ”Ny undersøgelse giver indblik i over 1.500 unges drømme for fremtiden”, www.tuborgfondet.dk/ny-undersogelse-giver-indblik-i-over-1-500-unges-droemme-for-fremtiden/.